

UOT 37

N.R.İsmayılova
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
niay.83@mail.ru

MƏKTƏBƏQƏDƏR YAŞLI UŞAQLARIN AİLƏ TƏRBIYƏSİNDƏ VALIDEYNLƏRLƏ İŞİN TƏŞKİLİ YOLLARI

Açar sözlər: məktəbəqədər, uşaq, ailə, tərbiyə, valideyn

Məqalədə məktəbəqədər yaşlı uşaqların ailə tərbiyəsində valideynlərlə işin təşkili yollarından bəhs olunur. Vurğulanır ki, ata və ana uşağın tərbiyəsində çox mühüm rol oynayırlar. Eyni zamanda valideyn nüfuzu da məqalədə önə çəkilən məsələlərdən biridir.

Ailə ilə məktəbəqədər müəssisənin birgə fəaliyyəti prosesi də uşağın ailə tərbiyəsində mühüm rol oynayır. Bu məsələ barədə də məqalədə məlumat verilir.

Н.Р.Исмаилова

СПОСОБЫ ОРГАНИЗАЦИИ РАБОТЫ С РОДИТЕЛЯМИ В СЕМЕЙНОМ ВОСПИТАНИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Ключевые слова: дошкольный, ребенок, воспитание, семья, родитель

В статье рассматриваются способы организации работы с родителями в семейном воспитании дошкольников. Подчеркивается, что отец и мать играют очень важную роль в воспитании ребенка. В то же время родительский авторитет является одним из вопросов, поднятых в статье.

Процесс совместной деятельности семьи и дошкольного учреждения также играет важную роль в семейном воспитании ребенка. Эта проблема также освещается в данной статье.

N.R.Ismayılova

METHODS OF ORGANIZATION OF WORK WITH PARENTS IN FAMILY PARENTING OF PRESCHOOL CHILDREN

Keywords: pre-school, child, parenting, family, parent

The article discusses the methods of organizing work with parents in the family parenting of pre-school children. It is emphasized that father and mother play a very important role in parenting a child. At the same time, parental authority is one of the issues put forward in the article.

The process of joint activities the family and the pre-school institution also plays an important role in the family parenting of the child. This issue is also highlighted in the article.

Məktəbəqədər yaşlı uşaqların ailədə tərbiyəsi daima aktual və vacib məsələlərdən hesab olunub. Belə ki, uşağın ilk düşdüyü və gözünü açdığı mühit ailə olduğuna görə orada qazandığı keyfiyyətlər onu daima izləyir.

Valideynin öz övladlarının tərbiyəsi üçün böyük məsuliyyət hiss etməsi uşaqların ailədə düzgün tərbiyə almasında əsas şərtidir. Tərbiyə üçün məsuliyyət hiss edən valideynlər öz övladlarında nə kimi xüsusiyyətlərin olmasını aydın surətdə dərk edib ardıcıl olaraq bu keyfiyyətləri onlara aşılayırlar. Bu məsuliyyət hissi onları uşaqlarının təlim və tərbiyəsini nəzarətsiz buraxmağa qoymur. Şəxsi nümunənin tərbiyədə həlledici rol oynadığını başa düşən valideynlər övladlarında yaratmaq istədikləri cəhətləri özləri nümunə olaraq göstərməyə səy edir və ümumiyyətlə, onların tərbiyəsi ilə müntəzəm məşğul olurlar. Bu ifadə lap yerinə düşər: “Yaxşı övlad tərbiyə etmək üçün, ilk növbədə, yaxşı valideyn yetirşdirmək lazımdır”. Həqiqətən valideynlik anlamını başa düşənlər üçün burada çox vacib cəhətlər gizlənir.

Ailədə tərbiyə prosesini düzgün təşkil etmək mühüm məsələlərdən biridir. Bu təşkilatçılıqda isə ata və ananın özünəməxsus mövqeləri vardır.

Bilirik ki, uşaqların ailə tərbiyəsində ananın rolu böyükdür. N.K.Krupskaya doğru olaraq ananı “təbii tərbiyəçi” adlandırır. Ananın öz övladına hədsiz məhəbbəti, onun rifahı yolunda heç bir hüdu bilməyən fədakarlığı hamıya məlumdur. Ana övladının əziyyətini hələ onu dünyaya gətirməmişdən əvvəl çəkməyə başlayır. Uşaq doğulandan sonra da onu bəsləmək, hər cür xəstəlikdən qorumaq, xəstələnən vaxt yatağı yanında yuxusuz gecələr keçirmək, böyük səbr və mətanətlə onu böyütmək əsas etibarilə ananın üzərinə düşür. Analıq hissi qadının həyatını dolğun edir, ona bəzək verir.

Lakin ananın ailə tərbiyəsində böyük rolunu xüsusi qeyd edərkən bu işdə atanın rolunu unutmamalıyıq.

Ailə tərbiyəsini müvəffəqiyyəti ata ilə ananın tərbiyə işində birgə iştirak etməsindən, bütün tərbiyəvi tədbirlərdə birgə olmalarından çox asılıdır. Uşaq körpə olan vaxtda belə ata onun bəslənməsində anaya kömək edə bilər və etməlidir.

Atanın körpə uşağını gəzməyə aparmaq, ona nəğil danışmaq, əyləndirmək və başqa formada qayğı göstərməkdə iştirakı onun mühüm vəzifələrindən biridir. Uşağın yaşı artdıqca atanın ailə tərbiyəsində rolu böyüyür. Bağça yaşında uşağı gəzməyə aparmaq, ətrafdakı hadisələr haqqında onunla müxtəlif məzmunlu söhbətlər etmək, birgə şəkil çəkmək, kitablar oxumaqla ata övladının düzgün tərbiyəsinə xeyli kömək edə bilər.

Amma çox təəssüf ki, müasir dövrdə bəzi atalar uşaqlarına maraq göstərmir. Yəni uşağın ağıllığı, qışqırması onu hirsəndirir. Bu zaman ata müəyyən xoş olmayan sözləri uşağın ünvanına səsləndirir. Və yaxud da ata öz atalıq missiyasını uşağın 9-10 yaşı olanda baş düşür. Fikrimcə, bu heç də düz hal deyil. Çünki oğlan evlənəndə düşünməli idi ki, o, ata olacaq və qarşıda duran problemləri də həll etmək iqtidarında olmalıdır. Çünki bəzi ailələr sadəcə evlənir,

ailə qurmur.

Uşağın ailədə məqsədyönlü tərbiyəsində valideynlərin nüfuzunun da bir şərt kimi mühüm əhəmiyyəti vardır. Valideyn nüfuzunun ən əsas cəhəti onun vətəndaş siması, səmərəli işlər görməsi, ailə məişətinin normal qurulması və təminatı, eləcə də, valideynin işlədiyi kollektivdə, ictimaiyyət arasında hörmətə layiq olmasıdır. Valideynlərin həyat tərzi onların uşaqlar yanında nüfuz qazanmalarını müəyyənləşdirir. Uşağın şəxsiyyətinə hörmət, onun maraqlarının nəzərə alınması, münasibətlərdə qayğılı və tələbkər mövqe tutmaq valideyn nüfuzunu təmin etdiyi kimi, uşaqların da azad, sərbəst, özünəinamı olmasına, normalara riayət etmək vərdişləri qazanmasına kömək edir.

Elə olur ki, valideynlər öz uşaqlarının yanında heç bir nüfuz qazana bilmirlər. Bu, adətən elə valideynlərin başına gəlir ki, onlar uşağın bütün şıltaqlıqlarını həyata keçirir, öz tələblərində ardıcıl olurlar: bu gün bu şey üçün uşaqlarına icazə verir, sabah həmin şey üstündə onu danlayırlar.

Uşağın itaətkarlığına o valideynlər nail olurlar ki, onlar ani zəifliyə qapılmayaraq uşağa qarşı öz tələblərində möhkəm və ardıcıldrlar. Əsl valideyn nüfuzu nə uşaqda qorxuya səbəb ola biləcək qədər həddən artıq ciddiliklə, nə də həddən artıq yumşaqılıqla, güzəştə getməklə əldə edilə bilməz.

Təcrübə göstərir ki, valideynlərin pedaqoji biliklərə yiyələnməsi, pedaqoji takt və yanaşmadan istifadə etməsi, sağlam əxlaqi-mənəvi dəyərlər daşıyıcısı olması, səbrliliyi, təmkinliyi, möhkəm iradi keyfiyyətləri ilə seçilməsi, tərbiyədə məqsədyönlülüüyü nəzərə alması uşaqların ahəngdar inkişafının reallaşmasına şərait yaradır.

Uşaq tədricən ailə münasibətləri normalarına yiyələndiyi halda bir çox mühüm cəhətləri və keyfiyyətləri qazanmış olur. Onda “yaxşı nədir, pis nədir” haqqında təsəvvür formalaşır və uşağın təsəvvüründə köklü dəyişikliklər əmələ gəlir. Özü haqqında təsəvvürləri formalaşdıqca, uşağın davranış və rəftarı da dəyişir. Xüsusən də yaşlılarla və həmyaşıdları ilə ünsiyyət şəraitində uşağın xarakteri formalaşmağa başlayır. Xatırladaq ki, bu mərhələdə də valideynlərlə uşaqlar arasındakı münasibətlər həlledici əhəmiyyət kəsb edir. Bu sahədə psixoloqlar maraqlı bir müşahidə aparıblar. Onlar kollektivdə öz davranış və rəftarı ilə bir-birindən kəskin surətdə fərqlənən şagirdləri iki qrupa ayırıblar. Birinci qrupa özünün kollektivçiliyi, müstəqilliyi, məsuliyyət hissi, aktivliyi, özünə tənqidi yanaşması və s. keyfiyyətləri ilə seçilən uşaqlar yığılıb. İkinci qrupa isə əks keyfiyyətləri ilə fərqlənən uşaqlar daxil edilib. Bundan sonra psixoloqlar həmin uşaqların valideynləri ilə münasibətlərinin xarakterini müqayisəli surətdə öyrəniblər. Məlum olub ki, birinci qrupa daxil olan uşaqların valideynləri onların hissləri ilə yaxından maraqlanırlar, onlarla təmkinlə rəftar edir, asudə vaxtlarını onlarla birlikdə keçirir, onlara mənəvi təsir göstərirlər. Bir sözlə, onları sevgi və qayğı ilə əhatə edən valideynlər eyni zamanda onlara şəxsiyyət kimi yanaşır, müstəqil olmalarına şərait yaradırlar. Belə uşaqlar cəmiyyətdə özlərinə daha

asanlıqla yer tapırlar. İkinci qrupa aid olan uşaqların valideynləri ilə münasibəti isə söylədiklərimizdən tamamilə fərqlidir. Bir sözlə, ikinci qrupa aid olan uşaqlara valideynləri səbrsiz yanaşır, onlara lazımı diqqət və vaxt ayırmırlar. Bir qayda olaraq onlara nəyisə başa salmaqdan, tənqid etməyə üstünlük verirlər. Nəticədə isə uşaqda müəyyən komplekslər yaranır. Onlar cəmiyyətə çətinliklə uyuşurlar. Özlərini lazımı səviyyədə dəyərləndirmirlər. Psixoloqların fikrincə, valideynlərin uşaqlarla münasibətləri nəinki məktəbəqədər və yenicə məktəbə gedən dövrlərdə, həm də yeniyetməlik və gənclik çağlarında da onların bir şəxsiyyət kimi inkişafının başlıca əsasını təşkil edir.

“Məktəbəqədər yaşlı uşaqlar dostcasına münasibəti çox xoşlayırlar və tək qalmaqdan nadir hallarda razı qalırlar. Onlar mehribanlıq və xeyirxahlığı çox sevirilər. “Mənim üçün xoş olan şey anam üçün də xoş olacaq”, - deyər düşüncülər və öz kiçik sevinclərini onunla bölüşməyə tələsirlər.

Sizin üçün əhəmiyyətsiz görünən, lakin körpəniz üçün çox vacib olan şeylərə etinasız yanaşaraq onun kövrək ürəyini yaralamayın. Sizin rəğbətiniz və mehribanlıığınız onun üçün əvəzolunmaz qiymətə malikdir. Təqdirədir baxış, ruhlandırıcı sözlər və təriflər onun ürəyini günəş şüaları kimi işıqlandırar və evdəkilərin hamısını xoşbəxt edər.

Uşaqları sizə etibar etməyə, öz dərdlərini, gündəlik qayğılarını və narahatçılıqlarını sizinlə bölüşməyə ruhlandırın. Onlarla mülayimcəsinə davranaraq öyüd verin və öz ürəyinizi də onlar üçün açın. Bu dövr uşaqlar üçün böhranlı dövrüdür. Onlar öz üzərlərində sizdən ayrılmaq qorxusu yaradan təsirlər hiss edirlər, siz buna qarşı mübarizə aparmalısınız. Onlar üçün etibarlı şəxs olmağa çalışın” [1].

Uşaqlar valideynlərlə yaxın münasibət qursalar, bu zaman bir çox təhlükələrdən uzaq sayılmış olurlar. Valideynlər övladlarını ruhlandırmalıdırlar ki, onlar açıq və səmimi olsunlar, öz çətinlikləri haqqında valideynlərə danışsınlar və onlardan kömək istəsinlər, yaxud hansısa məsələ onları narahat edirsə və çıxış yolu tapmağa çalışırlarsa, valideynlərdən məsləhət alsınlar. Hələ körpə yaşlarından uşağın inkişafının hər bir addımını izləyən ana onun təbii meylləri ilə tanışdır, məhz buna görə də o, öz övladına hamıdan yaxşı məsləhət verə bilər.

Uşaq inanır ki, ata-anası ən yaxşı, ən ədalətli, ən gözəl adamlardır. Ona görə də hər bir uşaq öz atasına və ya anasına oxşamaq istəyir. Odur ki, uşaqlar özlərini valideynlərinə oxşatmaq üçün onlarda olan bütün müsbət və mənfi nə varsa, hamısını nümunə kimi qəbul edirlər.

Ailədə daima böyüklərin qəzəbli üzünü görəndə, onların əsəbi səsini eşidəndə uşaq özü də xasiyyətə kinli olur. Amma xoş mühitdə böyüyən uşaq isə tamamilə nikbin və gülərüzlü olacaqdır.

Çox vaxt böyüklər elə hesab edirlər ki, uşaq hələ kiçikdir, böyüyər, dəyişər, öyrətməyinə dəyərmə, hələ tezdir. Ümumiyyətlə, o şey ki, indi etmək lazımdır? – bu işi sonraya qoyurlar. Bəzən belə nüansların arxasındakı tərbiyə məsələsində ya valideynlərin bacarıqsızlığı gizlənilir, ya da tərbiyəni vaxtında başlamağa tənbellik

edirlər ki, böyüdükcə hər şey öz-özünə düzələr.

Uşağın onu əhatə edənlərin yanında özünü yaxşı hiss etməsi üçün ilk olaraq onda insanlara qarşı düzgün münasibəti formalaşdırmaq lazımdır. İnsanlarla ilk münasibətdən uşaq böyüklərin ailədə, küçədə, qonaqlıqda özünü aparmalarına diqqət yetirir. Böyüklərə baxması ilə yanaşı, o, özünün ətrafdakılara qarşı münasibətini formalaşdırır.

Uşaqlar arasındakı düzgün münasibəti formalaşdırmaqla pedaqoq hər bir uşağın digər uşaqlara diqqətini də yaratmış olur. Məsələn, bunu uşaqların müxtəlif oyuncaqları bir-birinə ötürməsində kömək etməsi kimi nümunələrlə də izah etmək olar. Tərbiyəçi bu prosesdə mühüm rola malikdir. V.A.Suxomlinski deyirdi ki, tərbiyə tərbiyə olunanla tərbiyə edən arasında olan səmimi ünsiyyət və mənəvi yaxınlıq şəraitində öz ifadəsini tapır.

Məktəbəqədər yaşlı uşaqların tərbiyəsində ailə ilə uşaq bağçasının birgə işi ən mühüm yollardan biridir. Belə ki, məktəbəqədər müəssisə əməkdaşlarının ailə ilə işi əsas fəaliyyət hədəfidir. Məktəbəqədər müəssisə uşaqların tərbiyəsini düzgün təşkil etmək üçün ailələrlə ünsiyyət yaradır, birgə fəaliyyət göstərilir. Bunun üçün müəssisənin qarşısında bir neçə vəzifə durur:

a) valideynlərin pedaqoji maariflənməsi;

b) hər bir uşağın ailə həyatını öyrənilərək ailə təcrübəsini təbliğ etmək.

Məktəbəqədər tərbiyənin konsepsiyasında deyilir ki, məktəbəqədər tərbiyə müəssisəsi ailənin xronoloji davamçısıdır. Müasir tərbiyə işi ailənin öyrənmə metodunu, ailəyə bələd olmağın yollarını tapmalıdır. Nəticədə, uşaq valideyn məhəbbəti, digər tərəfdən, tərbiyəçinin diqqəti sayəsində cəmiyyətin fəal üzvünə çevrilir.

“Ailə ilə məktəbəqədər müəssisənin birgə fəaliyyətində aşağıdakıların nəzərə alınması tövsiyə olunur:

1. Tərbiyəçi və valideynlərin uşaqların təlim-tərbiyəsində tərəfdaş olması;

2. Tərbiyəçi və valideynlərin uşaqların təlim-tərbiyəsində məqsəd və vəzifələrini bilməsi;

3. Tərbiyəçi və valideynlər tərəfindən uşağa kömək, hörmət və inamın göstərilməsi;

4. Tərbiyəçi və valideynlərin uşaqların tərbiyəsində kollektiv və ailənin tərbiyəvi imkanlarını bilməsi, uşaqlarla birgə iş zamanı tərbiyəvi potensialdan maksimum istifadə edilməsi;

5. Məktəbəqədər müəssisələr və ailənin qarşılıqlı fəaliyyətinin, onun aralıq və son nəticələrinin daim təhlil edilməsi” [2].

Uşağın ailədə necə tərbiyə olunması onun uşaq bağçasındakı tərbiyəsinə ciddi təsir göstərir. Uşağın tərbiyəsində pedaqoji maarifləndirmə məqsədi ilə valideynlər arasında pedaqoji-psixoloji təbliğat aparmaq lazımdır. Çox valideynlər uşaq bağçasına uşaqların saxlanma müəssisəsi kimi baxır. Bir çox valideynlər isə elə başa düşür ki, hər şeyi bağça etməlidir. Əslində isə belə deyildir. Çünki uşaq

bağçaya ailədən gəlir. Bu əsnada uşağın tərbiyəsi işini elə qurmaq lazımdır ki, ailədə uşaq nə qədər sevilirsə, bağçada da o münasibət qalsın. Ona görə də ailə ilə bağça işinin birgə olması mühüm məsələlərdən sayılır.

“Ailələrlə əlaqə üçün aşağıdakı strategiyalardan istifadə edilməsi tövsiyə olunur:

- uşaq bağçası mühiti xaricində ailələr və uşaqlarla qarşılıqlı əlaqənin saxlanması;
- geniş perspektivlər barədə fikrini bildirmək üçün valideynlərin həvəsləndirilməsi;
- valideynlərin məktəbəqədər təhsil müəssisəsindəki fəaliyyətlə əlaqəsi olan, evdə istifadə edilməli resurslarla təmin edilməsi;
- tərbiyəçilərin ailələri öyrənməsi üçün imkan daxilində ailələrə səfərlər edilməsi və valideynlərin maarifləndirilməsi;
- uşağın qayğı da daxil olmaqla sağlamlığa dair qabaqalayıcı tədbirlər və xidmətlərlə təmin edilməsi;
- həssas ailələrə diqqət yetirilməsi” [3].

Ailə ilə uşaq bağçasının birgə işində valideyn guşəsinin rolu da az deyil. Guşəyə tərbiyənin müasir problemlərinə dair metodik material, qəzet-jurnal məqalələri, uşaqların əl işlərindən nümunələr və s. qoyulur ki, bu da sözsüz ki, valideynlərin maariflənməsinə yardımçı olur. Çünki valideynlər məktəbəqədər müəssisə ilə bağlı yeni məlumatları bilməlidirlər. Bu, onların uşaqları ilə evdə asan işləməsinə şərait yaradar.

Uşaq bağçasında təşkil edilmiş sərgidə valideynlərin birgə işindən bəhs edən qabaqcıl iş təcrübəsi ilə əlaqədar materiallar, şəkillər, bukletlər, kitablar və s. nümayiş etdirilir. Valideynlərin bu sərgi materialları ilə yaxından tanış olması, övladının əl işləri onu sevindirir, onu uşaq bağçasının fəaliyyətinə yaxınlaşdırır.

Kiçik vətəndaşların inkişafı və tərbiyəsi işində ailə tərbiyəçi-müəllimlərin yaxın köməkçisi olmalıdır. Bununla yanaşı, hələ də bir sıra məktəbəqədər müəssisələrin tərbiyəçiləri valideynlərlə iş apararkən optimal təsir metodlarından istifadə edə bilmir, nəsihət verməyə, öyrətməyə səy göstərirlər. Hər bir məktəbəqədər müəssisədə tərbiyəçi-müəllim və valideynlərin əməkdaşlığını təmin etmək, qabaqcıl ailə tərbiyəsinin roluna diqqət yetirmək lazımdır.

Uşaqlara, onların tərbiyəsinə qayğı göstərmək ümumxalq işidir. Bütün cəmiyyət bu iş üçün cavabdehdir. Çünki uşaqlar cəmiyyətin, xalqın gələcəyi, yaşlı nəslin davamçılarıdır. Ulu öndərimiz Heydər Əliyev deyirdi ki, məktəbin, müəllimlərin ən əsas vəzifəsi bizim cəmiyyətimizə, xalqımıza, ölkəmizə dəyərli vətəndaşlar hazırlamaqdır.

Uşağın tərbiyəsi ailədən başlanır və sonralar məktəbəqədər müəssisədə davam etdirilir. Deməli, gənc nəsil həm ailə tərbiyəsi, həm də ictimai tərbiyə ilə əhatə olunurlar.

Ailə uşağın doğulduğu, böyüdüyü və tərbiyə aldığı ilk ictimai-mədəni ocaq

olduğundan tərbiyəçilər hər bir ailənin mədəni dəyərlərinə də hörmətlə yanaşır, öz münasibətlərində bu amili diqqət mərkəzində saxlayır. Tərbiyəçilər uşaqların ailəsi və yaxınlarının demografik problemləri, ailə üzvlərinin məşğuliyyəti, maraqları, idealları haqqında məlumatlar əldə edirlər.

Valideynlər uşaqlarla keçirilən bütün kütləvi tədbirlərdə, təlimdə, problemlərin həllində iştirak etməyə cəlb edirlər. Valideynlər tərbiyəçilərlə birlikdə inkişafın stimullaşdırılmasında fəal iştirak edir, səy göstərirlər. Bunun üçün ilk növbədə qruplarda mənimsənilən bilik və bacarıqlar ailədə möhkəmləndirilir.

Valideynlər uşaqların təlim fəaliyyətində iştirak etdikləri təqdirdə onların təlim nailiyyətləri yüksəlir. Belə bir əməkdaşlıq şəraitində valideynlərin pedaqoji maarifləndirilməsi üçün aşağıdakıları bilmələri məsləhətdir:

- uşaqların yaş xüsusiyyətlərini;
- təlim-tərbiyə işinin əhəmiyyətini;
- uşaqların fəaliyyətlərini stimullaşdıran öyrədici mühitin vacibliyini;
- fiziki, emosional müdafiənin təmin edilməsi, mühitin təhlükəsizliyinin zəruriliyini;
- uşaqların fəallığını.

Valideynlər öz uşaqlarının əqli qabiliyyətləri haqqında tərbiyəçidən məlumat alır, onların təlim nailiyyətlərinə verilən qiyməti daha asan qavrayaraq uşağın irəliləyişini sürətləndirmək məqsədilə tərbiyəçilərlə əməkdaşlıq edirlər.

Azərbaycan xalqı xoşbəxtkdir ki, o hələ də çoxuşaqlı, nənəli-babalı, analı-atalı, oğullu-qızlı ailə olaraq qalır. Bu böyük ailə bir nəsil, soy təşkil edir və əksər halda da bir yuvada ömür sürürlər. Demək, ailə münasibətləri, sülalə əlaqələri bizdə hələ də möhkəmdir. Baba özünü bu ailənin başçısı, ağsaqqalı, qayğıkeşi hesab edir, onun ənənəsini qorumağa çalışır, öz soyadının mənavi saflığının keşiyində hər vaxt dayanır. Əgər nənələr ailənin, ocağın hərərətini, mehribançılığını qoruyub nəsil-dən-nəslə yadigar verməyə çalışırlarsa, babalar ailənin, nəslin kişilik, zəhmətsevərlik, mərdlik ənənələrini qoruyub nəsil-dən-nəslə yadigar verməyə çalışırlar. Əslinə baxsan, ailədə nənə də, baba da eyni məqsədə xidmət edir – bütün səylərini ailənin möhkəmlənməsinə, baş verən narazılıqların dinc yolla həll olunmasına, nəvələrin, nəticələrin işgüzar, ləyaqətli böyüməsinə sərf edirlər.

“Nənə-nəvə münasibətlərindən bəhs edənlərdən biri kimi Nurəddin Babayev yazır: “ ... nənələr nəvələrini öz övladlarından çox sevirlər. Bilmərəm, çoxmu, azmı, ancaq onu bilirəm ki, nənə nəvəsini xüsusi bir məhəbbətlə sevir. Bu daha qızğın, daha incə, daha təmənnəsiz və fədakar məhəbbət olur. Onu da bilirəm ki, nənə ilə nəvə bir-birinə ilk baxışda gözəgörünməyən, lakin əslində çox möhkəm tellərlə bağlanırlar. Bunun səbəbini də izah etmək çətinidir. Bəlkə ona görə ki, uşaq da sadələvh olur, qoca nənə də, bəlkə ona görə ki, uşağın da sevinci, kədəri həyatın adi və təbii hadisələrindən doğur, qoca nənənin də. Bəlkə ona görə ki, nənə cavan olarkən öz uşaqlarında görə bilmədiyi, daha doğrusu, görməyə macal tapmadığı

keyfiyyətləri nəvəsində kəşf edir, onun dil açıb şirin-şirin danışmasını ürək döyüntüsü ilə dinləyir, ilk titrək addımlarını fərəhlə izləyir, onun hər hərəkətinə böyük maraq göstərir. Nəvələr də bu marağı, bu qayğıkeşliyi cavabsız qoymurlar. Onlar da öz növbəsində məhəbbətə məhəbbətlə, inama inamla, marağa maraqla cavab verməyə çalışırlar. Qəribədir, üç yaşlı nəvəm yıxılıb ağlayanda, heç kəs onu ovuda bilmir, “Nənəmi çağırın, nənəmi çağırın”- deyərək haray salır” [4].

Beləliklə, məktəbəqədər yaşlı uşaqların ailə tərbiyəsi hansı dövrdə yaşamağımızdan asılı olmayaraq daima aktualdır və fikrimcə, belə də olacaqdır. Ona görə də bu münasibətləri qoruyub-saxlamaq hər birimizin müqəddəs borcudur. Bu işdə valideynlə tərbiyəçilərin birgə işi isə ən bəyənilən cəhətlərdən biridir.

ƏDƏBİYYAT

1. <https://xanim.az/usaq-nece-terbiye-olunmalidir-817>
2. <https://kayzen.az/blog/xo%C5%9Fb%C9%99xt-ail%C9%99/11014/ail%C9%99d%C9%99-dostluq.html>
3. <https://ru.calameo.com/read/004260872e634adb3c6cb>
4. <https://naxcivanxeberleri.com/cemiyet/10251-ailnin-yasli-uzvlrinin-usagin-trbiysind-rolu.html>

Redaksiyaya daxil olub 03.07.2020